

La Croix Paitis'in 1665'te Latin Harfleriyle Yazdığı Türkçe Bir Gazel
A Turkish Gazelle Written in Latin by Petis La Croix in 1665

Necip Fazıl DURU*

Rıza DURU**

Özet

Jean Thèvenot'nun 1665 tarihinde Şark'a yaptığı yolculuğu anlattığı eserinin giriş kısmında La Croix-Petis tarafından Latin alfabesiyle Türkçe kaleme alınan, *gazel* başlığını taşımasına rağmen mesnevi formundaki manzum takriz, 1650-1660 yıllarındaki şarka ait ilgiyi tanımlamak amacıyla kullanılan *Turquerie* modasının somut bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Thèvenot, Croix, gazel, takriz, seyahatname

Abstract

A Turkish poem in Latin was written in the introduction part of the work of Petis La Croix depicting the Jean Thevenot's journey to the East in 1665. Despite entitled as gazelle, the poem was written in the form of mesnevi. This poem by Croix shows the Turquerie fashion that reveals the interest towards the East between the dates 1650-1660.

Key Words: Thevenot, Croix, gazelle, foreword, travelbook

Tarih boyunca Türkler, var oldukları bölgelerde çeşitli kültürlerin etkisi altında farklı alfabelerle eserler ortaya koymuşlardır. Bu alfabelerden bazılarının kullanımını kısa süreli olmuşken, Uygur, Arap ve Latin alfabeleri belli kültür çevrelerinde uzun süre kullanılmıştır.

1928 yılından beri kullanmakta olduğumuz Latin alfabesinin Türkçe metinlerde ilk kullanılışı XIII. yüzyılda İtalyan ve Alman rahiplerince. Karadeniz'in kuzeyindeki Kumanların arasında Hıristiyanlığı yaymak üzere giden bu rahipler, Kumanca ile Hıristiyanlık ilahileri, Kuman bilmeceleleri, Kumanca-İtalyanca, Kumanca-Almanca sözlükten oluşan *Codex Cumanicus* (Kumanca Derlemeler) adlı kitabı Türk dilinin yapısına uydurulmuş bir Latin alfabesi ile yazmışlardır.¹

XIII. yüzyıldan itibaren farklı maksatlarla Latin alfabesini kullanmak suretiyle, Türk olmayan unsurlar tarafından Türkçe metinler yazılmıştır. Bilhassa Fransız tercümanların, Osmanlı topraklarında ticaret yapan tüccarların, seyyahların ve diğer halk katmanlarından insanların Türkçe'yi iyi öğrenebilmeleri için birtakım sözlükler,² Bologna'lı Kont Giovan Battista Montolbano tarafından 1622-1632 yılları arasında kaleme alınan *Turcicae language per terminos latinus educta Syntaxis in usum eorum qui in Turciam missiones subeunt* türünden gramer kitapları³ ve Jakab Harsányi-Nagy'ın 1672'de yazmış olduğu *Colloquia Familiaria Turcico-Latina* gibi Türkçe-Latince mükâleme kitapları⁴ Latin harfleriyle oluşturulmuş Türkçe metinlere örnek olarak zikredilebilir.

Avrupalı seyyahlar Osmanlı topraklarına yaptıkları seyahatleri anlattıkları eserlerinde yer yer duydukları bazı Türkçe ibareleri Latin alfabesi ile naklederek, okuyucularına Osmanlı'nın dili hakkında bir fikir vermek istemişlerdir. Mohaç Muharebesi (29 Ağustos 1526)'nde Türklere esir düşmüş bir Macar veya Sırp, Bartholomaeus Georgjevic (1505-1566)'in *De Turcarum Ritu et Caeremoniis* adlı eserinde Türkçe selamlama şekilleri, rakamları, dilbilgisi kuralları ve bir Türkler bir Hıristiyan arasında geçen

* Yrd. Doç. Dr. Ordu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi.

** Tıp Doktoru.

¹ Ahmet Caferoğlu, **Türk Dili Tarihi**, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1984, s. 161-186; K. Erimer, "Türk Alfabeleri", **Türk Ansiklopedisi**, C. XXXII, Ankara, 1982, 65.

² Mehmet Gümüştürkçü, "XVIII. Yüzyılda Latin Harfleriyle Yazılmış Fransızca-Türkçe Bir Sözlük", Milli Folklor, S. 54, 2002, ss. 25-29. (Bu çalışmada, Pierre François Viguier'nin 1790 yılında İstanbul'da basılan **Elemens de la Langue Turque** (Türk Dilinin Öğeleri) adlı kitabın 355-456. sayfaları arasında bulunan François-Turc adlı sözlük incelenmiştir.)

³ Aldo Gallotta, "Latin Harfleriyle Yazılmış Birkaç Osmanlı Atasözü", **İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. XXIV-XXV, 1980-1986, ss. 235-249.

⁴ G(yörgi) Hazai, "Jakab Harsányi-Nagy'ın Latin Harfleriyle Yazılmış Türkçe Metinleri", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, 1971, s. 338, Ankara, s. 50.

Türkçe kısa bir diyalog Latin alfabesiyle kaydedilmiştir. Ayrıca eserin son bölümünde Türkçe-Latince sözlük yer almaktadır.⁵

Latin harfleriyle yazılmış Türkçe metinlerden birine de 1654 tarihinde Paris'te yayınlanan *Les Voyages du Sieur Du Loir* adında bir seyahatnamenin 224–252. sayfalarındaki *Bağdad Fetihnamesi* başlıklı bölümünde rastlanılmaktadır.

Jean Thèvenot'nun 1665 tarihinde Şark'a yaptığı yolculuğu anlattığı eserinin giriş kısmında La Croix-Petis tarafından Latin alfabesiyle yazılmış, *gazel* başlığını taşıyan şiir bu açıdan özelliğindedir.

Thèvenot, 1663'te Paris'te doğmuştur. Varlıklı bir aileye mensuptur. Küçük yaşta amcası Melchisedech Thèvenot (1620-1692)'nin tesirinde kalarak şarkiyatçılığa merak salmış ve bazı doğu dillerini öğrenmeğe başlamıştır. Yetişmesinde, devrinin ileri gelen şarkiyatçılarından Barthelemy d'Herbolot (1625-1695)'nin büyük rolü olmuştur. Seyahate çıkmadan önce bir müddet onun yanında kalarak doğu dilleri ve kültürleri hakkında bilgisini genişletmiştir. Birlikte seyahate çıkmayı kararlaştırmışlar, fakat d'Herbelot, son anda bazı ailevî sebeplerle seyahate çıkmaktan vazgeçince, Thèvenot tek başına 31 Mayıs 1655 tarihinde Roma'dan hareket etmiştir. 2 Aralık 1655 tarihinde İstanbul'a varmış; 30 Ağustos 1656 tarihine kadar dokuz ay İstanbul'da kalmıştır. Bundan sonra Bursa, İzmir ve bazı Ege adalarını gezdikten sonra Kudüs'e gitmiştir. Müteakip yıllarda Thèvenot, Mısır, Filistin, Irak, İran ve Hindistan'a kadar gitmiş, dönüşte 1667'de İran'da ölmüştür.

Voyages de M. de Thèvenot en Europe, Asie et Afrique adını taşıyan seyahatname, üç bölümden meydana gelmektedir. Türkiye'yi içine alan birinci kısım "Voyage du Levant"; Mısır, Irak ve İran'ı içine alan ikinci kısmı, "Suite du Voyage de Levant" ve Hindistan'ı içine alan üçüncü kısmı ise "Les Voyages des Indes Orientales" adını taşımaktadır. Seyahatnamesinin birinci kısmı 1665, ikinci kısmı 1674 ve üçüncü kısmı da 1684 yıllarında basıldı. 1687'de İngilizcesi ve 1693'te de Almancası neşredildi. Tam Fransızca metin ise 1727'de beş cilt halinde yine Amsterdam'da yayınlandı.⁶

Gazel'in müellifi François Pétis de La Croix (d.1622-ö.1695), şairliğinin yanı sıra seyyah, şarkiyatçı ve tercümandır. Şark'ta dolaşmış, Türkçe, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Kırk yıl müddetle, sarayda, Fransız kralı Louis XIV.'ün Türkçe ve Arapça tercümanı olmuştur.⁷ Fransız kralının sahibi olduğu kıymetli Türk ve Fars el yazmalarının bir katalogunu ve Türkçe kelimeleri harekeli Arap harfleriyle verdiği, el yazması bir Fransızca-Türkçe sözlük hazırlamıştır (*Dictionnaire Turc-Français et Français-Turc*).⁸ *Histoire de France* (Fransız Tarihi)'ni Türkçe'ye tercüme etmiş, Tarih haritaları hazırlamıştır.⁹ Kendisiyle aynı adı taşıyan oğlu (1653-1713) ve torunu da onun izinden giderek Şark dillerinden tercüme yaptılar. Oğlu François (1653-1713) Bin Bir Gece Masalları'nı (Mille et un Jours) çevirdi (1710-1712). Küçük oğlu Alexandre da tercümanlık yaptı. Bu neticede, çocuklarına, küçüklüklerinden itibaren, matematik, astronomi, coğrafya resim ve müziğin yanında, Şark dilleri tahsil ettirmesinin rolü büyüktür.¹⁰

Bir Frenk tarafından hem Türkçe hem de Latin harfleriyle yazılmış belki de ilk şiir olan "Thevenot Tchelebinung Hhazretineh Sefer Kitabi-sinung Uzreh Gazeller"i, Jean de Thèvenot'a ithaf etti. Bu metnin, Türkçe'deki ilk transliterasyon örneği olduğu ifade edilmektedir.¹¹

La Croix'ın diğer eserleri şunlardır: *Dictionnaire Manuscrit Français et Turc*, el yazması, 1666; *Etat general de l' Empire Ottoman*, Paris, 1695; *Histoire du Grand Genghizcan, Premier Empereur des Anciens Mogols et Tartares*, Paris, 1710.

⁵ N. Melek Aksulu, *Mohaç Esiri Bartholomaeus Georgievic (1505-1566) ve Türklerle İlgili Yazıları*, KB Yay., Ankara, 1998, s. 13, 30.

⁶ Jean Thèvenot, **1655-1656'da Türkiye**, (çev. Nuray Yıldız), İstanbul, 1978, s. 17-18, Aynı eser, Ali Berktaş, (Thèvenot Seyahatnamesi, Kitap Yayınevi, 2009) çevirisiyle yayınlanmıştır.

⁷ Henri Van HOOFF, *De l'Identité des Interprètes au Cours des Siècles*, Hieronymus Complutensis (El Mundo de la, Traducción) S.3, s. 14.

⁸ Frederic HITZEL (Editör), *Enfants de Langue et Dragomans- Dil Oğlanları ve Tercümanlar*, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 1995, s. 109.

⁹ Buna bir örnek Timur'un Anadolu seferinin haritasıdır: *Carte des Expédition de Tamerlan dans l'Irac Egemi, l'Irac Arabi, le Courdistan, l'Anatolie et c.*, Bibliothèque Nationale de France'da.

¹⁰ Paul SEBAG, *Sur Deux Orientalistes Français du XVIIe Siècle; F. Petis de la Croix et le Sieur de la Croix*, *Revue de l'Occident Musulman et de la Méditerranée*, Yıl: 1978, C. 25, Nu. 25, s. 89-117.

¹¹ Jean BOISSEL, *Le Voyage en Perse de Jean Thèvenot (1633-1667)*, Montpellier'deki XXVI. *Congrès de l'Association*'daki sunuş, 24 Temmuz 1974, s. 112, dipnot: 2.

Metnin Şekil ve Dil Özellikleri

Şiir, Croix'ın aynı zamanda ilmî editörlüğünü de üstlendiği, *Thèvenot*'nun 1664'deki Şark seyahatini anlattığı “*Extrait de Relation d'un Voyage Fait au Levant... de Mr de Thévenot*” kitabının ilk cildinin girişinde, Fransızca tercümesiyle beraber yer almaktadır. Şiir manzum bir takriz özelliği taşımaktadır. Croix, Thèvenot'un amcası Melchisedech Thèvenot'nun yeğeni üzerindeki emeğini anarak şiire başlar. Thèvenot bütün işlerinde yol göstericisi amcası aracılığıyla tanıdığı şark dünyasına seyahat etmiş ve bu kıymetli eseri ortaya çıkarmıştır. Bu eseriyle müellif marifetini göstermiş, başka ülkeler ve insanları tanımayı Fransızlar için imkânli hale getirmiştir.

Croix şiirinin başında *gazel* terimini kullansa da (hatta gazeller demekte), manzum bir takriz özelliği gösteren bu şiir *mesnevi* nazım şekli kullanılmak suretiyle, 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şair, Türk dilini ve şiir tekniğini yeterince bilemediğinden, (*juzindeh* / *karadeh*; *ichlerugnuz* / *baghichlar-segnuz*; *ghendugnuz* / *dolachdugnuz* kelimelerinde olduğu gibi) redif görevli ekleri kafiye gibi kullanmıştır.

Croix şiirinde Türkçe kelimeleri Latin harfleriyle karşılarken Fransız okuyucusunun metni kavramasını kolaylaştıracak şekilde, Osmanlı Türkçesi'nde kullanılan harflerin özellikleri göz önünde bulundurarak, farklı sesleri karşılamak için kendince bir sistem oluşturmuştur.

Metinde kullanılan grafemler ile temsil olunan Türk fonemleri şu şekildedir:

ia = **ā**

é = **'a**

dg / dgi = **c**

tch veya ch = **ç**

q, kh, hou = **h**

q = **ķ**

cq / gh = **k**

ng = **n**

gn = **ñ**

ss = **ş**

ch = **ş**

ou = **u**

ie / iu / j / ĩ = **y**

Yönelme hal eki **-A**: -ga, bulunma hal eki **-DA**: -deh; ilgi hal eki **-nIn**: -nung; belirli geçmiş zaman eki **-DI**: -dy; gelecek zaman eki **-cAk**: -dgiaq ile karşılanmıştır.

Açık heceyle biten kelimelerin ekseriyeti (*chuhretungleh*, *neh*, *zehoureh*, *bizeh*, *alemdeh*, *bilmezsaḥ*, *frangistandeh*, *ameluneh*, *dilindeh*, *neh*, *deh*) kelimelerin sonunda *e* sesi veren ha-i resmiye olması sebebiyle kapalı hece olarak yazılmıştır.

Kimi eklerde ünlü uyumsuzlukları da dikkat çekmektedir: *kablietugnuz*, *ghendugnuz*, *ghezup*, *qaradeh*, *rigbetlu*, *ganimetlu*, *gheturdy*, *idup*, *ichlerugnuz*, *maqlouqden*, *kitabden*, *bilmezsaḥ* kelimelerinde olduğu gibi.

Sonuç

Avrupa'nın ve Avrupalının gözünde genellikle Türk, varlığını tehdit eden karşı varlıktır. Bunun yanı sıra, tanıdığından itibaren Osmanlı ülkesi ve Türk daima Avrupalının ilgi alanı içinde olmuştur. Bir kısmı, kendisi için tehlike arz eden bu varlığı daha iyi tanıyarak ondan korunabileceğini düşünmüş, bir kısmı da bu büyük ve egemen gücün sahibi insan gibi yaşamak, inanmak ve yazmak merakına kapılmıştır.

1650-1660 yıllarındaki *Turquerie* modası doğu dünyasına ait entelektüel ilginin doruğa tırmandığı bir dönemdir. Doğu yaşamı bu dönemde neredeyse didik didik edilmiştir.

Thèvenot'nun seyahati ve seyahat kitabına yazılan manzum takriz bu merak ve hayranlığın göstergesidir. Latin alfabesiyle yazılan ilk şiir olduğu iddia edilen metin, konu itibariyle sıradanlık gösterse de, Croix tarafından önerilen grafemler açısından dikkat çekicidir.

Osmanlı, sonraki asırlarda gücünü ve Avrupa'daki itibarını yitirecek olsa da, James Clarence Mangan (d.1803-ö.1849, Dublin) ve Charles Verney (d. 1858; Paris) gibi Türkçe hayranı ve Türkçe yazan şairler ender de olsa var olmuştur.

**THEVENOT TCHELEBINV(U)NG HHAZRETINEH
SEFER KITABI-SINV(U)NG V(U)ZREH GAZELLER**

Herneh guzel ola deria iuzindeh (juzindeh),
Herneh dakhî guzel ola qaradeh;

Tchiqarup qaleminden ganimetlu.
Zehoureh gheturdy amdgian rigbetlu:

Siz oni taqlid idup, ichlerruguz
Kerimi must bizeh baghichlar-segnuz:

Kitabuguz cherif âlemdeh qaboul
Oladgiaq, bizeh âziz dur né maqboul:

Ani tassnif itmek itchun, ghenuguz
Varup ghezup duniaî dolachduguz:

Hem kablietuguz âzim her ierden (jerdin)
Filhhaq télim eder vé her maqlouqden:

Lakin chuhretung leh ben oloup iekdil,
Kitabden chikiaiet ittugumi bil:

Bou mezbour hhaqqi bir (Kerreh) Lerreh eksiltili,
Qatchan ssavachuni(r) riualet itti:

Neqadar duchurdung bou ssavachindeh?
Mechhour kim bilmezsa her franqistandeh?

Danucq olan âmeluneh fakhruni
Aïtti banga, hem iararlighuni (jararlighuni):

Pirouzi senden, n-itichun ya Pehlevan:
Ghizlersen dilauer (dilaver) senung) Ki reuan (Kirevan)?

LA CROIX PAITIS
Tarq dilindeh Faransah Padichahinung
Kiatibi hem tergimani.

**THEVENOT ÇELEBİNÜN HAZRETİNE SEFER
KİTABISUNUN ÜZRE GAZELLER**

Her ne güzel ola derya yüzünde,
Her ne dahi güzel ola karada;

Çıkarup kaleminden ganimetlü
Zuhura getürdi amcan rağbetlü

Siz onu taklid idüp, işlerünüz
Kerîminüz bize bağışlarsınız:

Kitâbunuz şerif âlemde kabûl
Olacak, bize azizdür ne makbûl

Anı tasnif itmek için, kendünüz
Varup gezüp dünyayı dolaşdunuz:

Hem kabiliyetünüz âzim her yerden
Filhak talim eder ve her mahlukdan:

Lakin şöhretünle ben olup yekdil
Kitapdan şikâyet ittüğümü bil

Bu mezbur hakkı bir lira (kere) eksiltili
Geçen (kaçan) savaşunu rivayet etti

Ne kadar düşürdün bu savaşında?
Meşhur kim bilmezse her frengistanda?

Denük olan âmelune fahrünü
Ayıttı bana, hem yararlığını

Firuzi senden, niçin ya Pehlevan
Gizlersen dilaver senün Kirven?

LA CROIX PAITIS
Türk dilinde Fransa Padişahının
Kâtibi hem tercümanı

(Asıl metin, ilk baskı olan "DE THEVENOT, Relation d'un Voyage Fait av Levant, Paris: Lovis Billaine, 1665'ten alınmıştır. Parantez içindeki versiyonlar, DE THEVENOT, Voyages de Mr. De Thèvenot en Europe, Asie et Afrique, 3. B., Amsterdam: Michel Charles Le Cene, 1927'den alınmıştır.)

A MONSIEUR DE THEVENOT**sur son Livre de Voiage****(Tradution des vers Turquesques)**

Imitant les travaux d'un Oncle curieux,
 Qui vient de mettre au jour par sa plume seconde.
 Ce qu'on voit de plus bean sur la terre et sur l'onde,
 Tu nous donnes aussi tes labeurs glorieux.

Ton livre nous doit être et cher et precieux.
 Toi même pour le faire, as visité le monde;
 Et ton expérience à nulle autre seconde,
 Nous instruit de l'état des hommes et des lieux.

Cependant je m'en plains avec ta renommée,
 Au recit d'un combat, dont l'Europe informée,
 Sait combien d'ennemis ton grand coeur mit à bas:

Des té moins de tes faits m'ont raconté ta gloire;
 Pour quoi nous caches tu ta valeur aux combats,
 Puis qu'on doit à ton bras l'honneur de la Victoire?

LA CROIX PAITIS

Secretaire Interprete du Roi en Langue Turquesque.

Seyahat Kitabı için**BAY THEVENOT'A****(Türkesk şiir geleneğinde olarak)**

Yeryüzünde ve denizlerde güzel olan her ne varsa,
 Tüy [kalemi]nin yardımıyla izhar eden,

Meraklı bir amcanın işlerini taklitle,
 Şerefli meşakkatinizi bize bağışladınız.

Kitabınız bize sevgili ve kıymetli olacaktır.
 Onu tertip etmek için kendiniz, dünyayı dolaştınız.

Ve marifetiniz kimseden geri değil.
 [Böylece] öğreniriz insanların ve yerlerin halinden.

Lakin şöhretinizden biraz şikayetçiyim;
 Koca yüreğinizle kaç düşmanı alaşağı ettiğinizi bilen

Avrupa'nın duyurduğu bir savaşın rivayeti.
 Şanınızdan bana hikaye edilenler, hakikatden daha az.

Savaşlardaki yararlıklarınızı bizden niçin saklarsınız?
 Sizin kollarınıza malik, zaferin şerefi olan biri varsa.

LA CROIX PAITIS

Türk Dilinde Kral'ın Çevirmeni ve Kâtibi.

KAYNAKÇA

- AKSULU N. Melek, **Mohaç Esiri Barholomaeus Georgievic (1505-1566) ve Türklerle İlgili Yazıları**, KB Yay., Ankara, 1998.
- BOISSEL Jean, **Le Voyage en Perse de Jean Thévenot (1633-1667)**, Montpellier'deki XXVI. *Congrès de l'Association*'daki sunuş, 24 Temmuz 1974.
- CAFEROĞLU Ahmet, **Türk Dili Tarihi**, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1984, s. 161-186.
- ERİMER K., "Türk Alfabeleri", **Türk Ansiklopedisi**, C. XXXII, Ankara, 1982, 65.
- GALLOTTA Aldo, "Latin Harfleri İle Yazılmış Birkaç Osmanlı Atasözü", **İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. XXIV-XXV, 1980-1986, ss. 235-249.
- GÜMÜŞKILIÇ Mehmet, "XVIII. Yüzyılda Lâtin Harfleriyle Yazılmış Fransızca-Türkçe Bir Sözlük", *Milli Folklor*, S. 54, 2002, ss. 25-29.
- HAZAI G(yörgi), "Jakab Harsányi-Nagy'ın Latin Harfleriyle Yazılmış Türkçe Metinleri", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, 1971, s. 338, Ankara, s. 50.
- HITZEL Frederic (Editör), **Enfants de Langue et Dragomans- Dil Oğlanları ve Tercümanlar**, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 1995.
- SEBAG Paul, *Sur Deux Orientalistes Francais du XVIIe Siecle; F. Petis de la Croix et le Sieur de la Croix*, **Revue de l'Occident Musulman et de la Méditerranée**, Yıl: 1978, C.: 25, Nu.25, s. 89-117.
- THÈVENOT Jean, **1655-1656'da Türkiye**, (çev. Nuray Yıldız), İstanbul, 1978.
- THÈVENOT Jean , **Thévenot Seyahatnamesi** (çev. Ali Berktaş), Kitap Yayınevi, İstanbul 2009.
- VAN HOOFF Henri, **De l'Identité des Interprètes au Cours des Siècles**, Hieronymus Complutensis (El Mundo de la, Traducción) S.3., 1996, Madrid: Universidad Complutense, Centro Virtual Cervantes.

THEVENOT T CHELEBINUNG
 HHAZRETINEH
 SEFER KITABI-SINUNG
 UZREH GAZELLER.

HErneh guzel ola deria juzindeh,
 Herneh dakhi guzel ola qaradeh;
 Tchiqarup qaleminden ganimetlu.
 Zehoureh gheturdy amdgian rigbetlu:
 Siz oni taqlid idup, ichlerugnuz
 Kerimi must-bizeh baghichlar-segnuz:
 Kitabugnuz cherif âlemdeh qaboul
 Oladgiaq, bizeh âziz dur né maqboul:
 Ani tassnif itmek itchun, ghendugnuz.
 Varup ghezup duniai dolachdugnuz:
 Hem kablietugnuz âzim her jerden
 Filhhaq t'elim eder vé her maqlouqden:
 Lakin chuhretung leh ben oloup iekdil,
 Kitabden chikiaiet ittugumi bil:
 Bou mezbour hhaqqi bir Lerreh ekfiltti,
 Qatchan ffavachunir rivayet itti:
 Neqadar duchurdung bou ffavachindeh?
 Mechhour kim bilmez-fah her franqistandeh?
 Danucq olan âmeluneh fakhruni:
 Aïtti banga, hem jararlighuni:
 Pirouzi senden, n-itchun ya Pehlevan:
 Ghizlerfen dilayer senung Kirevan?

LA CROIX PARISS.
Tarq dilindeh Faranfah Padichabi-
nung Kitabi hem tergimani.

Λ